

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 185/04-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Zdenky Bartovej, bytom K., zastúpenej advokátom JUDr. M. Ď., Advokátska kancelária, N., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 162/02, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Zdenky Bartovej na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 162/02 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Zdenke Bartovej **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučinenie vo výške 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia Zdenky Bartovej na účet jej advokáta JUDr. M. Ď., Advokátska kancelária, N., vo výške 4 800 Sk (slovom štyritisícosemsto slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti Zdenky Bartovej nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. apríla 2004 doručená sťažnosť Zdenky Bartovej, bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. Ď., Advokátska kancelária, N., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 162/02.

Sťažovateľka uviedla, že 12. júla 2002 podala okresnému súdu žalobu o zaplatenie sumy 53 803 Sk s príslušenstvom. Dňa 28. augusta 2002 okresný súd vydal platobný rozkaz proti žalovanej 1. dôchodkovej, a. s. (ďalej len „žalovaná“). Dňa 20. septembra 2002 sťažovateľka zaslala vyjadrenie k odporu, 10. marca 2003 urgovala prerokovanie celej záležitosti a 16. apríla 2003 zaslala okresnému súdu splnomocnenie na zastupovanie advokátom, ako aj žiadosť o oznámenie termínu pojednávania vo veci. Posledným úkonom vo veci bolo zrušenie platobného rozkazu podaním odporu 19. septembra 2002. Žalovaná si od apríla 2002 neplní záväzky voči svojim klientom a cena akcií na burze klesla na tretinu pôvodne zaplatenej ceny. Od apríla 2002 žalovaná ignorovala žiadosti a nevyplácala svojich akcionárov, a to ani tých, ktorí mali právoplatne ukončené zmluvy, ani žiadosti o predčasné odkúpenie. Právna neistota sťažovateľky sa v dôsledku citovaných skutočností, o ktorých sa dozvedela z médií, ako aj nekonaním okresného súdu neustále zvyšovala. Táto situácia

vyvoláva u sťažovateľky problémy, pretože ide o jej celoživotné úspory. Taktiež u nej vznikla nedôvera k súdnemu systému a ochrane jej práv cestou súdneho konania.

Podľa názoru sťažovateľky mal okresný súd postupovať podľa § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi zaistiť, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Tiež podľa ustanovenia § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, mal v ňom okresný súd postupovať i bez ďalších návrhov tak, aby vec čo najrýchlejšie prerokoval a rozhodol. Sťažovateľka je toho názoru, že okresný súd tak nepostupoval a porušil jej základné právo konať vo veci bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že:

„1. Okresný súd Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 162/02 porušil právo Zdenky Bartovej, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 162/02 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie meritórne prejednaná a rozhodnutá.

3. Zdenke Bartovej priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 53.803,- Sk..., ktoré je Okresný súd Bratislava I. povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I. je povinný zaplatiť Zdenke Bartovej trovy právneho zastúpenia do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Listom z 25. júna 2004 sťažovateľka súhlasila s upustením od ústneho prerokovania veci a vyčíslila trovy právneho zastúpenia.

Na výzvu ústavného súdu sa k veci vyjadrila aj podpredsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr. 3338/04 z 1. júna 2004 a uviedla, že ani jeden z účastníkov konania nevyužil možnosť podania sťažnosti podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) ani nepožiadala vedenie okresného súdu o vykonanie nápravy na odstránenie prieťahov v predmetnej veci. Podpredsedníčka okresného súdu uviedla úkony, ktoré boli vo veci vykonané. Ďalej uviedla, že zákonná sudkyňa úpravou zo 14. apríla 2004 postúpila vec z dôvodu vecnej príslušnosti podľa ustanovenia § 104a ods. 2 OSP Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a o postúpení spisu upovedomila účastníkov konania listom z 28. apríla 2004. Ako to vyplýva z priebehu konania vedeného na okresnom súde, vo veci sp. zn. 16 C 162/02 došlo k prieťahom v konaní od 12. decembra 2002 do 14. apríla 2004. Subjektívne zavinenie konajúcej sudkyne podpredsedníčka okresného súdu nezistila. V oddelení 16 C sa vybavuje vysoký nápad vecí popri priebežnom mesačnom nápade nových vecí (asi 500 vecí). Podľa jej názoru okresný súd konal v súlade s platnými právnymi predpismi. Zdlhavosť predmetného konania spôsobila taktiež neúmerne veľká záťaž sudkyne vzniknutá z dôvodu pretrvávajúceho nedostatočného personálneho obsadenia okresného súdu sudcami vzniknutá odchodmi sudkýň na materskú dovolenku, do dôchodku a na krajský súd ako i neúmerne vysoký nápad vecí na občianskoprávnom úseku. V prípade, že ústavný súd dospeje k záveru, že bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, navrhuje, aby sa sťažovateľke nepriznalo primerané finančné zadosťučinenie z dôvodu, že táto nevyužila svoje právo a neobrátila sa na vedenie okresného súdu. Podpredsedníčka okresného súdu zároveň súhlasila s upustením od ústneho prerokovania veci.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu, ale hlavne spisu sp. zn. 16 C 162/02 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľka podala žalobu o zaplatenie 53 803 Sk s príslušenstvom proti žalovanej 12. júla 2002. K žalobe pripojila zmluvu so žalovanou, potvrdenie o vklade, žiadosť o zrušenie zmluvy, návrh na predčasné odkúpenie akcií, list o predčasnom ukončení zmluvy, ako aj korešpondenciu so žalovanou.

Dňa 17. júla 2002 okresný súd vydal potvrdenie o prijatí žaloby.

Dňa 23. júla 2002 bola sťažovateľka vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý aj 1. augusta 2002 uhradila (č. 1. 15).

Dňa 28. augusta 2002 okresný súd vydal platobný rozkaz (č. 1. 17).

Dňa 20. septembra 2002 podala žalovaná odpor proti platobnému rozkazu.

Dňa 24. septembra 2002 okresný súd vydal uznesenie o spoplatnení odporu (č. 1. 22).

Dňa 25. septembra 2002 žalovaná predložila okresnému súdu splnomocnenie na svoje zastupovanie advokátom.

Dňa 10. októbra 2002 vydal sudca pokyn previesť vec do registra „C“.

Dňa 16. októbra 2002 okresný súd vydal potvrdenie o pridelení veci do registra a určení sp. zn. 16 C 162/02.

Dňa 14. októbra 2002 žalovaná zaplatila poplatok za odpor.

Dňa 28. októbra 2002 okresný súd doručil odpor sťažovateľke na vyjadrenie a stanovil lehotu 7 dní.

Dňa 9. decembra 2002 sa sťažovateľka vyjadrila k odporu a vec bola 12. decembra 2002 predložená sudcovi na ďalšie konanie.

Dňa 12. marca 2002 sťažovateľka písomne urgovala konanie vo veci.

Dňa 22. apríla 2003 sťažovateľka oznámila právne zastúpenie v konaní a urgovala vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 14. apríla 2004 okresný súd odstúpil vec krajskému súdu podľa ustanovenia § 104a ods. 2 OSP s tým, že ide o konanie o cenných papieroch.

Dňa 28. apríla 2004 okresný súd oznámil sťažovateľke odstúpenie žaloby.

III.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Iba prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby neodstráni a nemôže odstrániť. Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto pre naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd o veci iba konal a nerozhodol o nej s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní, ako to konštantne judikuje ústavný súd, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 87/02 a iné).

V danej veci sa okresný súd bránil, že sťažovateľka nevyužila prostriedky svojej ochrany dané jej ustanoveniami zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov a zákona o štátnej správe súdov.

Ústavný súd sa s týmto názorom nestotožnil. Sťažovateľka bránila svoje základné práva vo veci, a to priamo urgenciami do spisu 12. marca 2003 a 22. apríla 2003 bez požadovanej reakcie zo strany okresného súdu.

Vo veci základného práva na zabezpečenie konania bez zbytočných priet'ahov sa judikatúra ústavného súdu ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu a to najmä podľa týchto

troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 70/98, III. ÚS 87/02 a iné).

Pokiaľ ide o kritérium „zložitost' veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97 a iné) relevantnú pre rozhodnutie. Na základe týchto hľadísk konania o peňažnom plnení na základe zmluvy medzi sťažovateľkou a žalovanou ústavný súd nehodnotí vec ako právne zložitú.

Pokiaľ ide o kritérium „správanie účastníka“ možno hodnotiť správanie sťažovateľky v konaní ako aktívne. Sťažovateľka predkladala okresnému súdu dôkazy na svoje tvrdenia, včas reagovala na výzvy okresného súdu a v dvoch prípadoch sa dožadovala aj urýchlenia konania.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu, ústavný súd zistil, že tento vo veci konal bez prieťahov do 12. decembra 2002, keď bol spis predložený sudcovi na ďalšie konanie. Od tohto obdobia konal až 14. apríla 2004, keď rozhodol o odstúpení veci krajskému súdu.

Ústavný súd hodnotí obdobie nečinnosti od 12. decembra 2002 do 14. apríla 2004 ako zbytočný prieťah v trvaní 16 mesiacov, z ktorého je možné objektívne uznať 1 mesiac na štúdium veci a prípravu rozhodnutia o postúpení veci. Tvrdenie podpredsedníčky okresného súdu o nedostatočnom personálnom obsadení a vysokom počte vecí v jednotlivých oddeleniach ústavný súd nemôže akceptovať.

V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za prieťahy v súdnom konaní (II. ÚS 40/97). Námietka veľkého množstva nevybavených a nerozhodnutých vecí nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodovanie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom okresného súdu v predmetnom občianskoprávnom konaní tak, ako to garantuje čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Sťažovateľka žiadala prikázať okresnému súdu, aby konal bez prietáhov.

Ústavný súd konštatoval prietahy v konaní okresného súdu, neuložil mu však povinnosť podľa ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci konať z dôvodu, že takýto pokyn by stratil zmysel, pretože okresný súd postúpil vec vecne príslušnému krajskému súdu, ktorý vo veci ďalej koná. V tejto časti preto návrhu sťažovateľky nevyhovelo (bod 4 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľka si uplatnila náhradu nemajetkovej ujmy vo výške sumy, o ktorú vedie predmetný civilný spor. Ako dôvod uviedla najmä stratu právnej istoty a nedôveru k súdu, pretože predmet sporu predstavuje jej celoživotné úspory.

V okolnostiach prípadu ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku, preto uznal za dôvodné priznať sťažovateľke aj primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000 Sk, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky považuje za primerané.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (bod 3 výroku nálezu).

Podľa ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému z účastníkov, aby úplne alebo sčasti uhradil účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľky vyčíslil trovy konania v liste z 25. júna 2004 za dva úkony právnej pomoci, a to prevzatie a poradu s klientkou 30. marca 2004 a spísanie sťažnosti 20. apríla 2004. Sadzbu za jeden úkon právnej služby vrátane paušálnej odmeny vo výške 136 Sk ustálil na 2 400 Sk. Za dva úkony žiadal spolu 4 800 Sk.

Odmena určená podľa § 13 ods. 8, § 1 ods. 2 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v roku 2004 predstavuje sumu 4 534 Sk a režijný paušál 136 Sk.

Požadovaná suma neprevyšuje túto sumu, a preto ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť požadované trovy (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2004